

várban. Özvegyét, Széchy Máriát először Bécsbe internálták, aztán Kőszegen élt, mely helyet kijelölték számára. Kőszegen halt meg 1679-ben. A sztrechnói várat a bécsi titkos tanács rendelkezésére 1674-ben aláaknázták és rommá tették.

Később, amikor a teplicskai kastély új urai a lerombolt sztrechnói vár romjait átvizsgáltatták, embereik a rombadőlt várkápolna alatti sírboltban – 1698-ban, 54 évvel Zsófia halála után – megtalálták az ő sértetlen koporsóját s benne ép tetemét. Fényes körmenettel a teplicskai plébániatemplomba vitték, s a templom sírboltjába helyezték. Majd a nyitrai püspöki hivatal engedélyével 1729-ben az új, e célra a templomhoz hozzáépített loretti kápolnába tették a sértetlen testet. Egy fakoporsóban fekszik, amelyet gróf Illésházy csináltatott.

A szentség hírében elhalt és e vidéken szent gyanánt tisztelt és emlegetett nő teteme enyészetlenül ép.

Hogyan maradhatott meg a nem bebalzsamozott test évszázadok óta ilyen csodálatra méltóan épségben és romlatlanságban? A természetes módon meg nem magyarázható tényben Isten csodálatos működését érezzük.

A teplicskai plébániatemplom loretti kápolnája északi falánál oltáralakú, megemelt sírhelye van. Jelenleg is látható: Bosnyák Zsófia testre romlatlanul pihen most is a teplicskai templom kápolnás boltozata alatt, hirdetve szívjóságát.

Személyisége és élete mindenképpen példaképpül szolgálhat. Ez a nemes lelkű és szerény asszony életével bizonyította be, hogy az ember igazi gazdagságát a tiszta lelkiismeret és a jó szív adja.

DR. NAGY ANDOR
főiskolai magántanár
Eszterházy Károly Főiskola
Eger

Dr. Somos Lajos, a pedagógus példakép

Ha élne, 100. születésnapját ünnepelnénk. A szerény szavú lexikonok tömören fogalmaznak. Egy-egy személyre néhány sor jut csupán. Így volt ez dr. Somos Lajos esetében is, aki az egri főiskola egykori igazgatóhelyettese, tanszékvezető professzora volt. Igaz azonban, hogy róla könyv is jelent meg az OPKM jóvoltából, sőt a Magyar Iskolatelevízió önálló, róla szóló műsorát sok millió néző is láthatta, hallhatta. „Teremtő nyugtalanság” – ez volt Ő, ez volt a műsor címe, amelynek forgatókönyvét én írhattam meg a televízió felkérésére.

Számos televíziós műsorban közreműködtem, de talán ez volt az egyik legnehezebb feladat. Bemutatni Őt, az EMBERT, a vezetőt, a kollégát, a pedagóguspálya kiválóságát, akinek munkatársa lehettem, akinek nyomába léphettem mint főiskolai oktató, kutató, tanszékvezető, barátjává válhattam, életműve, emléke őrzője lehettem.

Abban az esztendőben született, amikor drága édesapám, aki szintén most lenne 100 éves. Ők is ismerték, tisztelték egymást évtizedeken át. Mindketten ma már pihenik alkotó munkában, örömben és bánatban bővelkedő földi életük fáradalmait, eseményeit, életpárjuk társaságában.

Lajos bátyám. Somos tanár úr, az egri híres érseki tanítóképző tanára, igazgatója, a tanárképző főiskola tanszékvezetője, igazgatóhelyettese, a Heves megyei Pályaválasztási Ta-

nácsadó pszichológusa, sok-sok könyv, tanulmány szerzője, a közéletben is élete végéig jeleskedő, a csodálatos, mindig halk szavú férj, édesapa, nagyapa gazdag életútjának felidézése szinte kötelességszerű vállalkozás e sajátos centenárium alkalmával.

Törékeny természetét, mindig egyenes tartását, ősz haját, fáradtan is mosolygós tekintetét látom magam előtt, emlékezem szavaira:

Szegény sorsú családból született. Édesapja gróf Károlyi juhásza volt egykor. A tanyasi gyerekek kenyerét ette. Iskolái távol voltak otthonától. Innen indult gimnáziumba, majd az egyetemre. Elvégezte a magyar–német szakot, és lett előbb a piarista gimnázium, majd az egri tanítóképző tanára. Tanított pedagógiát és pszichológiát is. Tanári tevékenysége mellett e tudományokból is megszerezte az egyetemi diplomát, a doktori címet.

1945-ig több mint száz publikációja jelent meg. Önálló könyvei, tankönyvei – mint pl. az 1942-ben kiadott Népkisiskolai nevelés – kötelező olvasmánnyá váltak a gyakorló tanítók számára is.

1939-től igazgatója volt az érseki tanítóképzőnek, és – ami nagy dolog volt – igazgató maradhatott 1945 után is. 10 évig igazgatott, majd további 10 évig tanított a már állami Gárdonyi Gézárról elnevezett tanítóképzőben. Ekkor szűnt meg Egerben sajnálatos módon a középfokú tanítóképzés, és ekkor kapott meghívást a főiskolára. A Líceum akkor már a Debrecenben született, egrivé vált pedagógiai főiskolának adott otthont. Itt lett a Pedagógiai Tanszék vezetője, illetve az intézmény igazgatóhelyettese 1967-ig. Itt ismerkedtünk meg közelebről, itt váltunk kollégává, igaz barátta, itt vált számunkra példává, akinek követése mindmáig feladatulunk.

Művésze volt a pedagógiának. Erőfeszítésekre ösztönzött, szoktatott, cselekedtetett, a gyengébbekben, szegényebbekben segített, a pedagóguspálya iránti ragaszkodásra nevelt, magas követelményeket állított, pozitív vonásokra támaszkodott, ahol tudott, segített, minden nap önvizsgálatot tartott... Előadásai, tanszéki megbeszélései, dolgozatai élményt is jelentettek.

Nyugdíjazása sem hagyta nyugodni. Talán korán is jött az! Vezette a Magyar Pedagógiai Társaság Heves megyei Tagozatát, a Miskolci Akadémiai Bizottság Pedagógiai Munkabizottságát, előadásokat tartott a TIT keretében, pszichológusként tevékenykedett a Heves megyei Pályaválasztási Tanácsadóban.

Róla csak jót lehetett hallani volt tanítványaitól, kollégáitól és mindazoktól, akik ismerték, személyesen vagy írásai alapján. A „Teremtő nyugtalanság” c. televíziós műsorban is a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a nyugdíjasként is aktív dr. Somos Lajosról a Pályaválasztási Tanácsadó igazgatónöje, volt tanítványa Porkolábné dr. Balogh Katalin professzor asszony, dr. Horváth Márton a neveléstudomány doktora, dr. Simon Gyula, a Magyar Pedagógiai Társaság országos titkára, kiváló pedagógussá vált, édesapjukat követő leányai, Marika és Ida, valamint e sorok írója.

Az akkori műsor ma már dokumentum. Ő elment, de emléke él bennünk, szívünkben, elménkben. Élteni emlékéit a Líceum tornyában nevét viselő Pedagógiai Múzeum, előtte a márvány emléktábla, amelynek avatásán „jelenttem” Neki, hogy életműve nem lesz a feledésé. Példa maradt számunkra és modell a tanárjelölteknek, akik tőlünk tudják, hogy dr. Somos Lajos az egri érseki tanítóképző volt igazgatója, a főiskola volt igazgatóhelyettese, tanszékvezető professzora, az országosan is elismert kiváló közéleti személyiség, hazai neveléstörténetünk kiemelkedő alakja most lenne 100 éves.

